

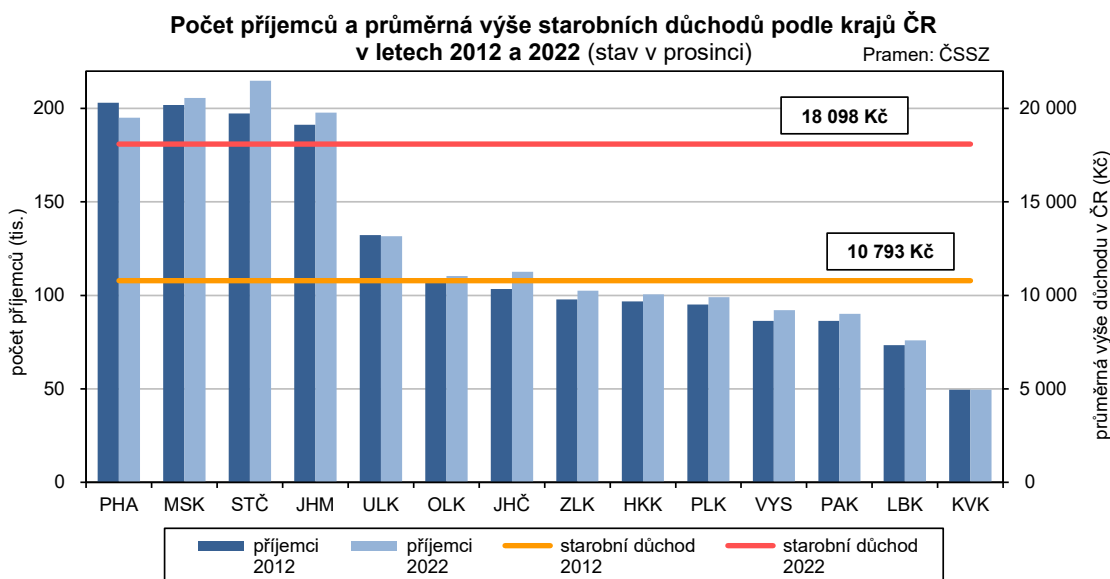
KOMENTÁŘ

25. 5. 2023

Důchody v Plzeňském kraji v prosinci 2022

Počet příjemců starobního důchodu v Plzeňském kraji se vlivem demografických, sociálních, ale i ekonomických změn od roku 2012 zvýšil téměř o 4 tisíce osob. Starobní důchodci pobírali v kraji měsíčně v průměru 18 tisíc korun a za poslední rok jim důchod vzrostl o 17,1 %. Přes dlouhodobější pokles počtu příjemkyň vdovských důchodů stále mnohonásobně převažují příjemkyně důchodů vdovských nad příjemci důchodů vdoveckých, což souvisí s vyšší nadějí na dožití u žen.

Řada indikátorů v této oblasti je ovlivněna v kraji podíly populace. V prosinci 2022 pobíralo důchod celkem 160 918 obyvatel Plzeňského kraje, přičemž počet příjemců důchodů meziročně mírně poklesl o 0,1 %. S výší důchodu (bez ohledu na jeho typ) 17 220 Kč se Plzeňský kraj v mezikrajském porovnání zařadil na páté místo.

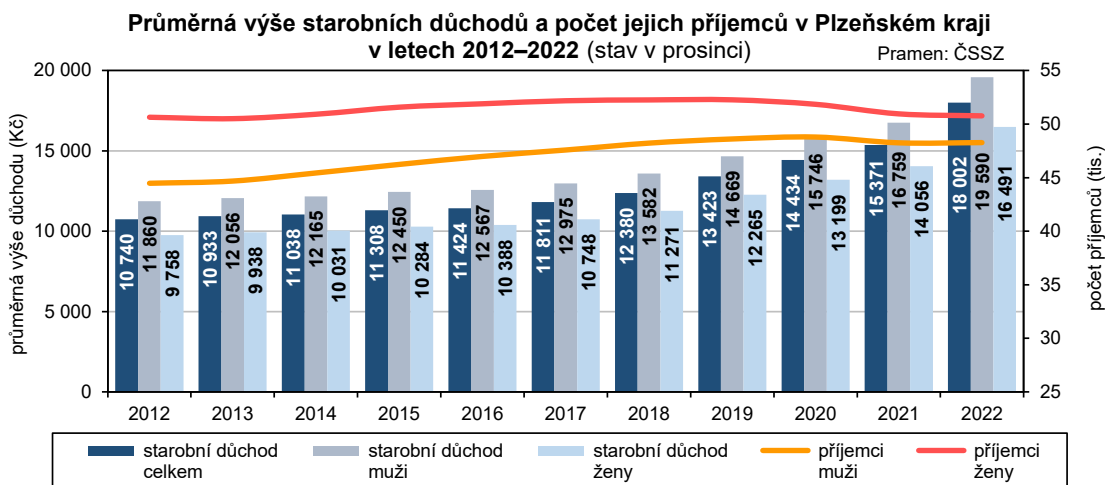

Největší procento z příjemců důchodů v Plzeňském kraji tvořili starobní důchodci (61,5 %), jejichž počet se od roku 2012 navýšil o 3 932 osob. Vliv na tento růst je možné spatřovat v obecném stárnutí populace, kdy dochází k poklesu porodnosti a současně k prodlužování naděje dožití obyvatelstva. Na konci roku 2022 tak plný **starobní důchod** pobíralo 99 037 obyvatel kraje. V období 2012–2022 klesl tento počet meziročně pouze třikrát, a to v posledních třech letech 2020–2022. Nejvyšší pokles byl zaznamenán v roce 2021 o 1 435 osob, což souvisí se zvýšením úmrtnosti seniorů v důsledku covid-19. Nejvíce příjemců starobních důchodů se nacházelo ve Středočeském kraji (214,8 tisíc), následovaly kraje Moravskoslezský (205,6 tisíc) a Jihomoravský (197,7 tisíc). Nejméně příjemců starobních důchodů vykazoval Karlovarský kraj (49,5 tisíc). Plzeňský kraj se v počtu příjemců plných

KOMENTÁŘ

starobních důchodů umístil v mezikrajském porovnání na 10. místě. Více než polovinu obyvatel pobírajících starobní důchod v Plzeňském kraji tvořily ženy (51,3 %), a to nejen vlivem převažujícího počtu žen ve společnosti, ale také v souvislosti s jejich vyšší nadějí dožití.

Výše starobního důchodu dosáhla v Plzeňském kraji v prosinci 2022 hodnoty 18 002 Kč a v průběhu let 2012–2022 docházelo k jejímu neustálému navyšování. Nejrazantnější meziroční nárůst byl ve sledovaném období jednoznačně zaznamenán v roce 2022 (o 17,1 %), druhý nejvyšší v roce 2019 (o 8,4 %). Ve srovnání s rokem 2017 tak došlo k navýšení starobního důchodu o 52,4 %. Navyšování důchodů ovlivňuje mimo jiné růst inflace, případně mimořádná rozhodnutí zákonodárců. Variační rozpětí výše starobního důchodu v mezikrajském srovnání činilo 1 832 Kč, kdy na jedné straně stáli příjemci z Hl. města Prahy s 19 268 Kč a na straně druhé příjemci z Karlovarského kraje s 17 436 Kč. Z hlediska genderových rozdílů bylo zřejmé, že ženy v ČR pobíraly v průměru nižší starobní důchod (16 509 Kč) než muži (19 807 Kč). Zatímco v Praze, která v roce 2022 byla na prvním místě ve výši starobního důchodu, činil průměrný starobní důchod mužů 20 937 Kč, u žen dosahoval pouze na hodnotu 17 886 Kč. Plzeňský kraj se zařadil na pátou pozici s výší důchodu 19 590 Kč u mužů a na čtvrtou pozici s 16 491 Kč u žen. Vůbec nejnižší hodnoty starobního důchodu dosáhly ženy v Moravskoslezském kraji, a to pouze 15 961 Kč. Příčinou tohoto rozdílu je především mzdová nerovnost mezi jednotlivými pohlavími. Ženy zpravidla odcházejí v produktivním věku na mateřskou a rodičovskou dovolenou a nadále pak o děti pečují, což snižuje jejich šance na kariérní růst zajišťující lepší pozici s vyšším výdělkem.

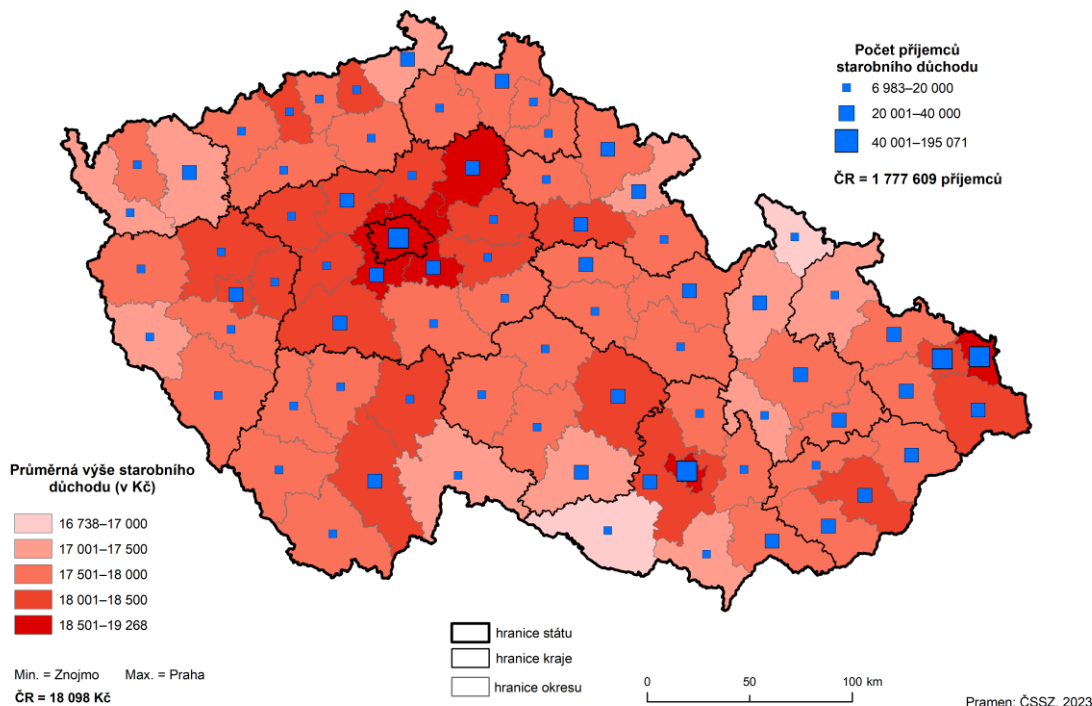

V porovnání okresů Plzeňského kraje bylo nejvíce příjemců starobních důchodů evidováno v okresech Plzeň-město (33 170 osob), Klatovy (15 537 osob) a Plzeň-sever (12 919 osob). V genderovém srovnání převažovaly v počtu příjemců v Plzeňském kraji ženy nad muži o 2 485. Nejmenší počet příjemců byl evidován v okrese Tachov (4 008 mužů a 4 208 žen). Co se týká porovnání průměrné výše starobního důchodu mezi jednotlivými okresy, u mužů byla hranice 20 tis. Kč překročena pouze v Plzni-městě, u žen činila výše důchodu v tomto okrese o 3 308 Kč méně, přesto se jednalo o nejvyšší hodnotu u žen v kraji. Naopak nejnižší starobní

KOMENTÁŘ

důchod pobírali muži na Klatovsku a Domažlicku, jehož průměrná výše nepřesáhla 19 tis. Kč. V okrese Domažlice představovala průměrná výše starobního důchodu u žen 16 037 Kč a byla v kraji nejnižší.

Starobní důchod v okresech ČR v prosinci 2022

Dominantní zastoupení mají ženy také v souvislosti s důchody, které pobírají z důvodu ovdovění. V prosinci 2022 pobíralo v Plzeňském kraji 28 568 žen tzv. **vdovské důchody**, naopak mužů dostávajících **vdovecké důchody** bylo přibližně pětikrát méně (5 516). Počet mužů, kteří pobírali vdovecké důchody, zůstal v kraji za posledních deset let téměř neměnný, na rozdíl od žen, jejichž počet naopak výrazněji klesal a v porovnání s rokem 2012 se snížil o 8,9 %. Mezi kraji byl v roce 2022 sledován největší počet příjemkyň vdovského důchodu v Moravskoslezském kraji (64,1 tisíc) a příjemců vdoveckého důchodu ve Středočeském kraji (12,0 tisíc). Nejnižší počet příjemců byl v obou případech v Karlovarském kraji (13,8 tisíc vdovských a 2,9 tisíc vdoveckých). Plzeňský kraj se v mezikrajském porovnání umístil v obou případech na deváté pozici. Z hlediska plzeňských okresů pobírali nejvíce vdovských a vdoveckých rent obyvatelé v okresech Plzeň-město (32,3 % vdovských a 31,8 % vdoveckých), Klatovy (16,4 % vdovských a 16,0 % vdoveckých) a Plzeň-sever (12,8 % vdovských a 14,0 % vdoveckých), což souvisí s vyšší populací v kraji.

Z pohledu výše vdovského i vdoveckého důchodu na tom byli nejlépe příjemci v Praze, naopak nejhůře příjemci v Moravskoslezském kraji (nejnižší vdovský důchod) a Olomouckém kraji (nejnižší vdovecký důchod). V Plzeňském kraji dosáhl ke konci roku 2022 vdovský důchod

KOMENTÁŘ

včetně souběhu se starobním nebo invalidním důchodem průměrné měsíční renty 18 970 Kč (pouze v okrese Plzeň-město přesáhla hranici 19 tis.) a umístil se tak na třetí pozici mezi kraji. S výší vdoveckého důchodu 21 359 Kč obsadil Plzeňský kraj páté místo, přičemž nad hranici 21 tis. Kč nedosáhli vdovci v okresech Domažlice a Klatovy.

Třetím nejvíce zastoupeným typem důchodů jsou **důchody invalidní**, které se dělí na základě procentuálního poklesu nebo dokonce ztráty pracovní schopnosti na tři základní stupně.

Celkový počet invalidních důchodců bez rozdílu stupně invalidity činil v prosinci 2022 v Plzeňském kraji 25 443 a jedná se tak o 15,8 % z celkového počtu příjemců důchodů. Stále nejrozšířenějším typem, přestože dochází ke každoročnímu poklesu jeho příjemců, byl invalidní důchod 3. stupně, který se týká obyvatel se sníženou pracovní schopností 70 % a více. V kraji ho pobíralo 10 260 obyvatel. Naopak byl zřejmý růst u příjemců invalidního důchodu 2. stupně (pokles pracovní schopnosti o 50–69 %), který se za posledních deset let navýšil až na hodnotu 5 386 obyvatel (nárůst o 46,2 %). V posledních letech dochází také ke každoročnímu nárůstu počtu příjemců invalidního důchodu 1. stupně (pokles pracovní schopnosti o 35–49 %), jejichž počet v roce 2022 činil 9 797 obyvatel. V meziokresním porovnání byl evidován největší počet příjemců invalidních důchodů 1. a 2. stupně v okrese Plzeň-město, příjemců invalidních důchodů 3. stupně pak bylo nejvíce na Klatovsku. Nejméně příjemců bylo naopak v okrese Rokycany (invalidita 1., 2. i 3. stupně).

Invalidní důchod v Plzeňském kraji dosáhl ke konci roku 2022 v případě invalidity 3. stupně výše 15 935 Kč, 2. stupně 10 484 Kč a 1. stupně 8 862 Kč. Z hlediska výše měsíční renty zaznamenal nejvyšší hodnoty v mezikrajském porovnání u 3. stupně invalidity Zlínský kraj, u 1. a 2. stupně kraj Vysočina. Naopak nejhůře jsou na tom příjemci 3. a 2. stupně v Hl. městě Praze a 1. stupně v Karlovarském kraji.

Druhou skladbu jednotlivých typů důchodů doplňuje **důchod sirotčí**. V Plzeňském kraji bylo v prosinci 2022 evidováno 2 066 příjemců, což znamenalo meziroční navýšení o 1,3 %. Od roku 2012 došlo k největšímu meziročnímu nárůstu v roce 2021, a to o 7,1 %. Z dlouhodobého hlediska se počet příjemců sirotčích důchodů až do roku 2013 pohyboval nad hranicí 2 tis. obyvatel, od roku 2014 do 2020 nebyla tato hranice překročena. Největší počet příjemců tohoto typu důchodu se nacházel v Moravskoslezském kraji (5,3 tisíce), nejmenší naopak v kraji Karlovarském (1,2 tisíce). Plzeňský kraj se mezi kraji zařadil v počtu sirotčích důchodů na 9. místo.

Výše sirotčího důchodu činila v prosinci 2022 v Plzeňském kraji 9 453 Kč a jednalo se o obdobnou hodnotu, jako je průměr v ČR. Stejně jako u výše ostatních druhů důchodů dochází i zde k postupnému navýšování důchodové renty. Od roku 2012 vzrostl sirotčí důchod o 71,4 %.

KOMENTÁŘ
Průměrná měsíční výše důchodů a počet jejich příjemců v Plzeňském kraji v letech 2012 a 2017–2022 (stav v prosinci)

Pramen: ČSSZ

	2012	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Průměrná výše důchodu v Kč	10 475	11 407	11 926	12 950	13 889	14 746	17 220
v tom důchod:							
starobní plný ¹⁾	10 740	11 811	12 380	13 423	14 434	15 371	18 002
starobní poměrný ¹⁾	4 405	4 287	4 478	5 249	5 787	5 954	7 108
invalidní pro invaliditu 3. stupně ¹⁾	10 235	10 811	11 254	12 122	12 948	13 676	15 935
invalidní pro invaliditu 2. stupně ¹⁾	6 747	6 984	7 255	7 965	8 551	8 976	10 484
invalidní pro invaliditu 1. stupně ¹⁾	5 928	5 953	6 169	6 819	7 336	7 615	8 862
vdovský ²⁾	11 378	12 454	13 014	14 231	15 242	16 225	18 970
vdovecký ²⁾	12 672	14 000	14 653	15 976	17 191	18 276	21 359
sirotčí	5 516	6 138	6 386	7 092	7 693	8 059	9 453
Příjemci důchodů celkem	159 033	162 087	162 624	162 774	162 107	161 025	160 918
v tom pobírající důchod:							
starobní plný ¹⁾	95 105	99 758	100 478	100 873	100 638	99 203	99 037
starobní poměrný ¹⁾	252	203	204	213	235	255	288
invalidní pro invaliditu 3. stupně ¹⁾	12 878	11 492	11 169	10 903	10 526	10 327	10 260
invalidní pro invaliditu 2. stupně ¹⁾	3 683	4 819	4 958	5 076	5 180	5 232	5 386
invalidní pro invaliditu 1. stupně ¹⁾	8 087	8 575	8 793	9 033	9 271	9 443	9 797
vdovský ²⁾	31 353	29 781	29 479	29 198	28 836	28 994	28 568
vdovecký ²⁾	5 551	5 632	5 665	5 618	5 516	5 531	5 516
sirotčí	2 124	1 827	1 878	1 860	1 905	2 040	2 066

¹⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým

²⁾ vč. souběhu se starobním nebo invalidním

Z porovnání **jednotlivých okresů Plzeňského kraje** vyplynulo, že největší počet příjemců bez ohledu na typ důchodu byl v okrese Plzeň-město, který je nejlidnatějším okresem kraje. Zde se ke konci roku 2022 koncentrovalo 31,4 % všech příjemců důchodů. Prvenství držel okres Plzeň-město v počtu příjemců starobních důchodů, invalidních důchodů 1. a 2. stupně invalidity, vdovských a vdoveckých důchodů a důchodů sirotčích. Nejméně příjemců bez ohledu na typ důchodu bylo zaznamenáno v okresech Rokycany a Tachov, jež tvořili shodně 8,8 % ze všech příjemců důchodů v Plzeňském kraji.

Z hlediska průměrné výše důchodů bez ohledu na typ důchodu si sice prvenství drží také okres Plzeň-město, ale pokud se podíváme na jednotlivé kategorie důchodů, není tato pozice již tak jednoznačná. Např. u invalidních důchodů 1., 2. i 3. stupně byly v tomto okrese mapovány nejnižší hodnoty měsíční renty v kraji. Naopak výše starobního důchodu zde zaznamenala hodnoty nejvyšší (18 459 Kč). Nejnižší starobní důchod pobírali lidé v okrese Domažlice (17 500 Kč).

KOMENTÁŘ

Průměrná měsíční výše důchodů a počet jejich příjemců v okresech Plzeňského kraje v prosinci 2022

Pramen: ČSSZ

	Domažlice	Klatovy	Plzeň-město	Plzeň-jih	Plzeň-sever	Rokycany	Tachov
Průměrná výše důchodu v Kč	16 691	16 770	17 850	17 109	17 284	17 076	16 648
v tom důchod:							
starobní plný ¹⁾	17 500	17 511	18 459	17 977	18 025	18 043	17 668
starobní poměrný ¹⁾	6 777	7 684	7 227	7 121	6 886	7 344	6 371
invalidní pro invaliditu 3. stupně ¹⁾	15 797	16 303	15 219	15 990	15 947	16 396	16 292
invalidní pro invaliditu 2. stupně ¹⁾	10 487	10 579	10 084	10 552	10 642	10 896	10 414
invalidní pro invaliditu 1. stupně ¹⁾	8 867	8 829	8 676	9 000	8 933	9 081	8 863
vdovský ²⁾	18 660	18 647	19 452	18 786	18 750	18 901	18 785
vdovecký ²⁾	20 966	20 767	21 995	21 125	21 301	21 306	21 024
sirotčí	8 910	9 226	9 643	9 580	9 701	9 739	9 186
Příjemci důchodů celkem	17 502	26 455	50 541	17 341	20 731	14 160	14 188
v tom pobírající důchod:							
starobní plný ¹⁾	10 330	15 537	33 170	10 544	12 919	8 321	8 216
starobní poměrný ¹⁾	29	43	93	33	24	28	38
invalidní pro invaliditu 3. stupně ¹⁾	1 383	2 236	2 186	1 086	1 269	998	1 102
invalidní pro invaliditu 2. stupně ¹⁾	781	1 015	1 115	619	643	596	617
invalidní pro invaliditu 1. stupně ¹⁾	1 122	1 696	2 343	1 153	1 194	1 105	1 184
vdovský ²⁾	3 038	4 690	9 229	3 095	3 666	2 474	2 376
vdovecký ²⁾	596	884	1 754	582	771	483	446
sirotčí	223	354	651	229	245	155	209

¹⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým

²⁾ vč. souběhu se starobním nebo invalidním

Čechům se s odchodem do důchodu výrazně snižuje životní úroveň. Přesto došlo od roku 2017 k poměrně významnému nárůstu důchodů. V současnosti na jednoho starobního důchodce přispívá do státního penzijního systému okolo 2,2 platících, s postupným stárnutím populace bude však toto číslo nadále klesat. Podle demografické projekce Českého statistického úřadu se v horizontu třiceti let zvýší počet osob v důchodovém věku ze současných 2,2 milionu až na 3,1 milionu osob. Aktuálně vláda představila návrh důchodové reformy, která se dotkne dnešních čtyřicátníků a mladší generace. Dvě hlavní změny zahrnuté v důchodové reformě jsou zpomalení růstu důchodů a přizpůsobení důchodového věku demografickému vývoji.

Kontakt:

Ing. Lenka Hamouzová
Krajská správa ČSÚ v Plzni
Tel.: 377 612 145
E-mail: lenka.hamouzova@czso.cz